

ประโยค ป.ศ. ๔
แปล ไทยเป็นมกร
สอบ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

๑. ลำดับนั้น พระโอรสจึงทูลพระมารดานั้นว่า เจ้าแม่ ตั้งแต่ไป หม่อมฉันจักไม่เสวยชื่อชนมอย่างอื่น ขอเจ้าแม่พึงปรุขนมไม่มีอย่างเดียวเท่านั้น ฯ ตั้งแต่ไป แม่พระนาง เมื่อพระกุมารนั้นทูลว่า หม่อมฉันเป็นผู้ต้องการเสวยขนม ก็ทรงครอบถาดเปล่านั้นแหละด้วยถาดอื่นแล้ว ทรงส่งไปประทานแก่พระกุมาร นั้น ฯ เทวดาทั้งหลาย ส่งขนมทิพย์ไปถวายแก่พระกุมารนั้น ตลอดเวลาที่ท่าน อยู่ท่ามกลางเรือน ฯ พระกุมารนั้นเมื่อไม่ทรงทราบถึงถ้อยคำแม่เพียงเท่านี้ จักทรง ทราบถึงชื่อการบวชได้อย่างไร เพราะฉะนั้น พระกุมารจึงทูลถามเจ้าพี่ว่า ชื่อว่า การบวชนี้เป็นอย่างไร เมื่อเจ้ามหายานามตรัสว่า ผู้บวชต้องโกนผมและหมวด ต้องนุ่งห่มผ้ากาสาเยะ ต้องนอนบนเครื่องลาดด้วยไม้ หรือบนเตียงที่ถักด้วย หวาย เทียววิณชบาตอยู่ นี่ชื่อว่าการบวช ดังนี้ จึงทูลว่า พระเจ้าพี่ หม่อมฉัน เป็นสุขุมลชาติ หม่อมฉันจักไม่สามารถเพื่อจะบวชได้ ฯ เจ้ามหายานามตรัสว่า ถ้าอย่างนั้น เธอจงเรียนการงานอยู่ครองเรือนเถิด เพราะว่าในบรรดาเราทั้งหลาย ลักคนหนึ่งไม่สามารถเพื่อจะไม่บวช ฯ ขณะนั้น อนุรุธกุมารทูลถามเจ้าพี่ว่า ชื่อว่าการงานนี้ คืออะไร ฯ กุลบุตรผู้ไม่รู้แม่สถานที่เกิดแห่งภักตร จักรู้จักการงาน ได้อย่างไร ฯ ก็วันหนึ่ง การสนทนาเกิดขึ้นแก่กษัตริย์ ๓ พระองค์ว่า ชื่อว่า ภักตรเกิดขึ้นที่ไหน ฯ กิมพิลกุมารรับสั่งว่า เกิดขึ้นในฉาง ฯ ครั้งนี้ ภักทียกุมาร ตรัสค้ำนกิมพิลกุมารนั้นว่า ท่านไม่ทรงทราบที่เกิดแห่งภักตร ชื่อว่าภักตรยอม เกิดขึ้นที่หม้อข้าว ฯ อนุรุธกุมารตรัสแย้งว่า ถึงท่านทั้ง ๒ ก็ยังไม่ทรงทราบ ธรรมชาติภักตรยอมเกิดในถาดทองคำประมาณศอกก่า ฯ

๑๖๒

๒. แต่นั้น กษัตริย์ทั้ง ๖ องค์เหล่านี้ คือ ภัททิสากยราช อนุรุทธะ อานนท์ ภคุ กิมพิละ เทวทัต รวมเป็น ๗ ทั้งอุบาลีนาถยามาลา เสวยมหาสมบัติ ตลอด ๗ วัน ประคองเทวดาเสวยทิพย์สมบัติ แล้วเสด็จออกด้วยจตุรงคินีเสนา ประคองว่าเสด็จไปพระอุทยาน ถึงแดนกษัตริย์พระองค์อื่นแล้ว ทรงส่งกองทัพทั้งสิ้นให้กลับด้วยพระราชอาญา เสด็จย่างเข้าสู่แดนกษัตริย์พระองค์อื่น ๆ ในบรรดาทั้ง ๗ คนนั้น กษัตริย์ ๖ พระองค์ ทรงเปลื้องอาภรณ์ของตน ๆ ทำเป็นห่อแล้วรับสั่งว่า แน่นายอุบาลี เชิญเธอกลับไปเถอะ ทริพย์เท่านั้นพอเลี้ยงชีวิตของเธอ ดังนี้แล้ว ทรงประทานแก่เขา ๆ อุบาลีนาถยามาลานั้นก็ถึงเกลือก รำพันแทบพระบาทของกษัตริย์ ๖ พระองค์นั้น เมื่อไม่สามารถเพื่อจะลวงพระ อาญาของกษัตริย์เหล่านั้นได้ จึงลุกขึ้น ถือห่อของนั้นกลับไป ๆ ในกาลแห่งชน เหล่านี้เกิดเป็น ๒ พวก ป่าได้เป็นประหนึ่งว่าถึงซึ่งการร้องไห้ แผ่นดินได้ เป็นประหนึ่งว่า ถึงอาการหวนไหว ๆ ฝ่ายอุบาลีนาถยามาลาไปได้เหนื่อยหนึ่ง ก็กลับคิดอย่างนี้ว่า พวกสากยะครุร้ายนักแล จะพึงฆ่าเราเสียด้วยเข้าพระทัยว่า อุบาลีนี้พลัดพระกุมารทั้งหลายให้ตก(เหวแล้ว) ดังนี้ก็ได้ ก็ธรรมดาว่าสากยกุมาร เหล่านี้ ทรงสละสมบัติเห็นปานนี้ ทั้งอาภรณ์อันหาค่ามิได้เหล่านี้เสีย ดังก้อนเขพะแล้ว จักผนวช ก็จะไปยกล่าวไปไยถึงเราเล่า ดังนี้ จึงแก้ห่อของออก เอาอาภรณ์เหล่านั้นแขวนไว้ที่ต้นไม้แล้ว กล่าวว่า คนผู้มีความต้องการทั้งหลายจงถือเอาเถิด ดังนี้แล้ว ไปสู่สำนักของสากยราชกุมารเหล่านั้น ผู้อันสากยราชกุมารเหล่านั้นตรัสถามว่า เพราะอะไร เธอจึงกลับมา ก็กราบทูล ความนั้นแล้ว

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ร. ๔ แปล ไทยเป็นมคธ

๑. อถ นั ปุตุโต อมม อิโต ปุญจายาหิ อณฺฬิ ปุวนฺนาม น
 ขาทิสฺสามิ นตฺธิปฺวเมว ปเจยฺยาสีติ ฯ สาปิสฺส ตโต ปุญฺจาย ปุริ
 ขาทิสฺสามิ โมหิตฺติ วุตฺเต ตฺถจฺจปาทิเมว อณฺฬาย ปาติยา ปุญฺจชฺชิตฺวา เปเสสิ ฯ
 ยาว อคารมชฺเฌ วสิ ตาวสฺส เทวตา ทิพฺพปฺปเว ปหิณฺสีสุ ฯ โส เอตฺตกัปปิ
 อชานนฺโต ปพฺพชฺชนฺนาม กิ ขานิสฺสติ ตสฺมา กา เอสา ปพฺพชฺชา นามาทิ
 ภาตฺริ ปุจฺฉิตฺวา โอิหาริตเกสฺมสฺสุนา กาสายนิวตฺถเนน กุญฺจตฺถเร วา
 วิทลฺมณฺจเก วา นิปฺชฺชิตฺวา ปิณฺฑาทาย จรฺนฺเตน วิหริตฺตพฺพิ เอสา ปพฺพชฺชา
 นามาทิ วุตฺเต ภาติก อหิ สฺสุขุมาลो นานํ สกฺขิสฺสามิ ปพฺพชฺชิตฺตุนฺติ อห ๑
 เตนหิ ตาต กมฺมมฺนฺตํ อุกฺคเหตฺวา ฆรฺวาวสํ วส น หิ สกฺกา อมฺเหสุ เอเกน
 อปพฺพชฺชิตฺตุนฺติ อห ๑ อถ นั โก เอโส กมฺมมฺนฺโต นามาทิ ปุจฺฉิ ๑
 ภตฺตฺถุจฺจานฺภูจฺจานฺปิ อชานนฺโต กุลปฺตุโต กมฺมมฺนฺตํ นาม กิ ขานิสฺสติ ๑
 เอกทิวสํ หิ ติณฺณํ ขตฺติยานํ กถา อฺทปาทิ ภตฺตํ นาม กุหิ อฺภูจฺจหตฺตีติ ๑
 กิมฺพิโล อห โกญฺเจ อฺภูจฺจหตฺตีติ ๑ อถ นั ภาทฺธิโย ตฺวํ ภตฺตสฺส
 อฺภูจฺจานฺภูจฺจานํ น ชานาสิ ภตฺตนฺนาม อุกฺขลฺยิ อฺภูจฺจหตฺตีติ อห ๑ อนุรฺทฺโฆ
 คฺมุเห เทวปี น ชานาถ ภตฺตนฺนาม รตฺนมฺกฺลา ย สฺวณฺณปาทิยิ อฺภูจฺจหตฺตีติ
 อห ๑

๒. ตโต ภาทฺธิโย สกฺยราชา อนุรฺทฺโฆ อานนฺโท ภคฺ กิมฺพิโล
 เทวทฺโต จาติ อิม ฆ ขตฺติยา อฺปาติกปฺปกสฺตตฺมา เทวา วิย ทิพฺพสมฺปตฺตี
 สตฺตทาหิ มหาสมฺปตฺตี อนุภฺวิตฺวา อฺยุยานํ คจฺจนฺตา วิย จตฺรจฺจกฺนิยา เสนาย
 นิภฺขมิตฺวา ปฺรวิสฺยํ ปตฺวา ราชาณาย สพฺพเสนํ นิวตฺตาเปตฺวา ปฺรวิสฺยํ
 โอิภฺกมฺมีสุ ๑ ตตฺถ ฆ ขตฺติยา อตฺตโน อภฺรณานิ โอมฺณฺยจิตฺวา ภาณฺจิกํ
 กตฺวา หนฺท ภาณ อฺปาติ นิวตฺตสฺสุ อลฺ เต เอตฺตกั ฐีวีกายาติ ตสฺส

๑๖๔

อหังสุ ฯ โส เตสํ ปาหฺมฺเเล ปวตฺติตฺตฺวา ปรีเทวิตฺตฺวา เตสํ อานํ อติกฺกมิตฺตํ
 อสฺกโกนฺโต อุกฺกุจาย ตํ คเหตุวา นีวตฺตติ ฯ เตสํ ทฺวิธา ชาตกาเล วณํ
 โรทนปฺปตฺตํ วย ปจฺวี กมฺปนาการปฺปตฺตา วย อโหสิ ฯ อฺปาลิกปฺปโกปี
 โถกํ คนฺตฺวา นีวตฺติตฺตฺวา เอวํ จินฺตฺสิ จณฺทา โข สากิยา อิมินา กุมารา
 นิปาติตาติ ฆาเตยฺยปี มํ อิเม หิ นาม สกฺยกุมารา เอวรूपํ สมฺปตฺตี ปหาย
 อิมานิ อนคฺฆานิ อารณฺยานิ เขพปีณฺ्हํ วย ฉนฺนฺเตตฺตฺวา ปพฺพชิสฺสฺสนฺติ
 กิมงฺคํ ปนาหนฺติ ภาณฺฑิกํ โอมฺมฺลจิตฺตฺวา ตานิ อารณฺยานิ รุกฺเข ลคฺคิตฺตฺวา
 อตฺถิกา คณฺหนฺตฺตฺติ วตฺตฺวา เตสํ สนฺตํ กนฺตฺวา เตหิ กสฺมา
 นีวตฺโตสฺสีติ ปฺภูโจ ตมตฺถํ อารโจะสิ ฯ

